

Velja v Ljubljani in

po pošti:

celo leto . . . K 120—
 dol leta . . . 60—
 četrt leta . . . 30—
 za mesec . . . 10—

Za inozemstvo:

celo leto . . . K 140—
 pol leta . . . 70—
 četrt leta . . . 35—
 za mesec . . . 21—

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica šte. 6/L.
 Telefon šte. 360. — Upravništvo je na Marijinem trgu
 šte. 8. Telefon šte. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
 Posamezna številka velja 60 vin.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži za odgo-
 vor dopisnica ali znak. — Dopisi naj se frankirajo. —
 Rokopisi se ne vračajo.

Na pismene naročbe brez
 pošiljate denarja se ne
 moremo oziirati.

Novi naročniki naj pošiljajo
 naročnino po nakaznici.

Oglašje se zaračunajo po
 porabljenem prostoru in sicer
 1 mm visok ter 55 mm
 širok prostor za enkrat 1 K,
 za večkrat popust.

Novi angleško-francoski ultimati v jadranskem vprašanju.

Beograd, 20. febr. (Izvirno poročilo.) Angleški in francoski poslanik v Beogradu sta izročila včeraj naši vladi noto svojih vlad. v kateri angleška in francoska vlada izjavljata, da vztrajata kljub odgovoru jugoslovanske vlade in kljub Wilsonovi intervenciji, glede jadranskega vprašanja na svojem ultimatu od 20. januarja t. l. Nota pozivlja našo vlado, da v onem ultimatu navedeni angleško-francoski kompromisni predlog v čim najkrajšem času sprejme, ker bo sicer dobila Italija pooblastilo, da izvede londonsko pogodbo.

Rekonstrukcija kabineta. — Prva blamaža nove vlade.

Beograd, 20. febr. (Izvirno poročilo.) Danes zjutraj so prinesli tiskani časopisi živopisne posameznih ministrov. Največjo pozornost sta vzbujala živopis Halid bega Hrasnice in dr. Hanžeka. Najostrejša stališča je proti njima zavzela izvenstrankarska »Epoha«, ki je zahtevala takojšnjo aretacijo Halid bega Hrasnice. Mesto je bilo razburjeno, po ulicah so se zbirale gručice občinstva. Proti imenovanju individvijama se je nameravala vprizoriti demonstracija, ki je na izostala ko se je izvedelo, da je regent odklonil potrditev ministrske liste v obliki, kakor mu jo je predložil Protić.

Nova vlada je prišla s tem v najneprilnejši položaj. Zbrala se je takoj k izredni seji, na kateri se je posvetovala, na kakšen način bi se iznebila kompromitiranih ministrov.

DEMISIJA SLOVENSKE POKRAJINSKE VLADE.

Vsled imenovanja Protičevega kabineta sta deželni predsednik dr. Žerjav in poverjenik za pravosodje dr. Ravnihar včeraj brzolavno obnovila svoji že podani demisiji s prošnjo, da lu nova vlada odveže nujnih službenih dolžnosti. Kakor čujemo poverjenik za socialno skrbstvo g. Jaklič ni podal demisije, ker se smatra za uradnika, ne pa političnega funkcionarja.

NOVA VLADA ZA SLOVENIJO.

Včeraj so se vršila v Ljubljani posvetovalna načelstva SLS o kandidatih, ki jih bo stranka predlagala za novo deželno vlado. Kakor se govori, dobi predsedstvo zonet dr. Brejc, za ostala poverjenik za pravosodje g. Jaklič, Golia, dr. Šubelj, dr. Verstovšek, Fon. Gostinčar in dr. Jež. Eden od zadnjih bo prevzel poverništvo za socialno skrb. Imena kandidatov so bila že sinoči sporočena v Beograd, tako da le pričakovati imenovanja že tekom današnjega dneva.

AMERIKA SE ODREČE EVROPSKI POLITIKI, ČE NE OBVELJA V JADRANSKEM VPRAŠANJU NJENO STALIŠČE.

LDU Pariz, 19. Washingtonski poročevalec lista »Echo de Paris« javlja, da pismo Lorda Greya o odstopu Lansingovem in o Wilsonovi noti glede jadranskega vprašanja že vpliva neugodno na ratifikacijo mirovne pogodbe, kakaj skoro splošno se sodi, da bo ratifikacija nemogoča. Senat je prepričan, da ne sme napraviti svojega ugleda v evropskih vprašanjih in da ne sme dovoliti vmešavanja Amerike v evropske zadeve. Wilsonovi pristaši nasprotno izjavljajo, da Wilson nikakor ne preiti s pretrganjem vseh ameriških stikov z Evropo, temveč da je le hotel naznaniti, da se mora Amerika odreči udeleževanju na ureditvi jadranskega vprašanja, ako se ne sprejme njeno stališče. Meni se, da bo vsled Lansingovega odstopa podal ostavko tudi vojni tajnik Baker.

Nova nevarnost, vsi na krov!

Antanta nam je stavila nov ultimati. Angleški in francoski poslanik sta izročila včeraj v Beogradu novo angleško-francosko noto. Italiji se je kljub Wilsonovi intervenciji posrečilo pripraviti Anglijo in Francijo do tega, da vztrajata na antantnem predlogu od 20. januarja, ki nam milostno prepušča Notranjsko in Dalmacijo, zato pa nam vzame Reko, Volosko-Opatijo, celo Goriško in skoro celo Istro. Angleška in francoska vlada sta zato obnovili svoj pritisk na Jugoslavijo in nam stavili nov ultimati.

Kako je prišlo do tega, po energičnem nastopu Severne Amerike skoraj nepričakovane koraka, že ni prav jasno. Mogoče je, da je Italija izigrala v Parizu in Londonu našo notranjo krizo in z motivacijo, da bodo radikalci, ki prihajajo na vlado bolj dostopni antantnim argumentom, dosegla obnovitev ultimata.

Naša vlada bo morala torej vnovič sklepati, kako stališče naj zavzame. Kaj misli ljudstvo, so pokazale zadnje demonstracije po celi državi. Vlada preko njih ne sme iti. In vendar gledamo z nekako bolaznijo v prihodnje dni. Sai bo sklepala vlada, v kateri odločajo srbski radikalci, odloča Pašić s svojimi pritatelji, o katerih nazorih se lahko vsak pouči iz člankov, ki jih prinašamo ravno te dni. Pašić je bil oni, ki je v svoji velikosrbski zaslepljenosti preprečil pravočasno priznanje naše države, in s tem največ zakrivil, da se nahajamo danes napram Italiji v tako slabem položaju.

Radikalci.

(Dalje.)

6. Kako neresnim je smatral Pašić jugoslovanski program, dokazuje njegov telegram od 11. januarja 1919, katerega je dobilo poslanstvo v Washingtonu in menda tudi ostala poslanstva. V tem telegramu nalaga Pašić, da naj poslaniki strogo zaupno in z vsemi prekavljami poizvedo pri vladah, kjer so akreditirani, dali bi imele vlade kaj proti temu, da Srbija dobi Bosno in Hercegovino ter kos Dalmacije, a da napusti jugoslovanski program. Poslanik Mihajlović je v svojem odgovoru žigosal ta-le telegram kot izdajstvo narodne stvari in je kategorično odklonil tako intervencijo kakor mu je bila naložena. Zato je bil odstavljen.

7. Sreča je bila, da sta vsaj dva poslanika, ki sta bila dobra Jugoslovana, ker bi brez njene posre-

in Pašić in ostali Velikosrbi se niso spreobrili. Zato se bojimo, da sedaj, ko bodo oni odločali o naši usodi, o usodi stotisočev Slovencev in Hrvatov, o usodi Reke, ki je pač neobhodno potrebna Jugoslaviji, brez katere bi pa morda Velika Srbija izhajala, ne bodo nastopali z odločnostjo in vztrajnostjo, ki je potrebna v tem trenutku.

Naša dolžnost je zato, da povečmo vladi na nedvoumen način, da tudi mi vztrajamo na svojem stališču in da ne odstopimo ni za korak. Nelzprosnimo smo tembolj, ker nam je zadnja Wilsonova poslanica povedala, da imamo v Ameriki močnega zaveznika in zaščitnika. Po zadnjem ameriškem nastopu je gotovo, da bo zmaga na naši strani samo ako vztrajamo. Zločinec bi bil, kdor bi omahoval, zločinec kdor bi popuščal.

Zahtevamo in pričakujemo tudi od nove vlade, da bo odgovorila na zopetni pritisk imperijalistične antante tako, kakor hoče to cel naroda. Omahljivosti ne bomo trpeli in ne nikakega barantanja. Mogoče, da bo antanta poskušala, da bi nas izvabila na lim materijalne odškodnine, ali od svojih svetih pravic ne odstopimo za nobeno še tako visoko ceno.

Kakor pred tedni, tako bo vstal sedaj vnovič ves naš narod, da zopet pove vladi, antanti in celenu svetu: Italijanskega in antantnega nasilja ne priznavamo, svojih bratov ne prodamo, in naš odgovor na ultimati je tudi topot: ne, ne in ne!

dovanja moglo priti do preloma med srbsko vlado in Jugoslovanskim Odborom, kar bi moglo preprečiti naše zjednotenje. Ta dva poslanika sta bila Luba Mihajlović v Washingtonu in Jovan Jovanović v Londonu. Poslanik Mihajlović je skušal popraviti, kolikor je mogel, razorno delovanje Pašića in njegovih agentov v Ameriki, generalnega konzula Pupina, šefa srbskega Pressbureau-a dr. Vojslava Jovanovića in drugih. Jako značilno je, da poslanik ni mogel doseči, da se odstavi Pupin in Jovanović, da bi po službi morala biti njemu absolutno podložna. Ravno nasprotno. Pašić je iskal priliko, da se osveti poslaniku Mihajloviću za njegovo jugoslovansko držanje, brez vsakega povoda — ako ni bil povod delovanje Mihajlovića v pogledu priznanje jugoslovanskega naroda kot vojskujoče se države, — penzioniral ga je na 24 ur in imenoval istočasno

na njegovo mesto poslanika Grujića. Vlada ameriška bila je šokirana vsled takega postopanja, na naš narod v Ameriki pa je penzioniranje napravilo najmučnejši vtisek. — S poslanikom Jovanovićem se je zgodilo ravno isto. O tem protokol Wickham Steada.

8. Brez vsake potrebe in samo v svrhu, da napolni zunanje ministrstvo in poslanstvo s svojimi ljudmi in onemogoči na dolga leta v tej važni panogi državne uprave kontrolo Jugoslovancev iz bivše Avstro-Ogrske, imenoval je Pašić v avgustu 1918. šest novih opolnomočenih ministrov (poslanikov), od katerih so nekateri preskočili kar po tri razrede. Razen tega je izvršil nebroj drugih imenovanj in povišanj uradnikov — staroradikalcev.

9. Največji zločin Pašića, kateri je imel in še ima za Jugoslovane katastrofalne posledice, bilo je njegovo držanje v pogledu priznanja Jugoslovancev v Avstro-Ogrski kot vojskujoče države, a Jugoslovanskega Odbora kot njenega zastopnika pri zavezniških. O intrigah Pašića v tem pogledu je dobro informiran Jugoslov. Odbor. Naj navedem v tem oziru samo, kakšen je bil položaj v Ameriki. Po izjavi Lansinga od 29. maja 1918. stopilo je vprašanje formalnega priznanja Jugoslovancev v akuten štadij. Masaryk, ki se je nahajal v tem času v Ameriki, se je mnogo trudil, da bi dosegel tako priznanje za Čehoslovake. Ameriška vlada, ki nam je takrat bila istotako naklonjena, želela je, da bi se priznanje obeh narodov izvršilo istočasno. Pregovori, ki so se v tem pogledu vršili med ameriško vlado ter poslanstvom Francije in Anglije, bili so privedeni k nad vse povoljnemu rezultatu. Tudi poslanik Mihajlović se je za stvar zavzel. Nekaj dni po svečanosti 4. julija, ko se je v Washingtonu prvič razvila jugoslovanska zastava v prisotnosti poslanika Mihajlovića in pod avspicijami ameriške vlade, bili so poklicani zastopniki jugoslovanskega Narodnega Veča v Washingtonu na angleško poslanstvo. Takratni chargé d'affaire Hoffer izjavil je nado, da pridejo Jugoslovanci v kratkem do priznanja. Naročil je, naj Jugoslovansko Narodno Veče v tem pogledu napravi vlogo na vlado Združenih držav, kakor tudi na francosko in angleško poslanstvo. To se je napravilo. Vloga je bila napravljena v smislu, kakor je bilo dogovorjeno, da se namreč priznajo Jugoslovanci v Avstro-Ogrski kot vojskujoče se in zavezniških držav. Jugoslovanski Odbor kot njena vlada in zastopnik v zavezniških zemljah, a Jugoslovansko Narodno Veče v Washingtonu kot njegov zastopnik v Zjedinitih Državah.

Ker Jugoslovanci — vsled Pašičeve politike, niso imeli svoje vojske kakor Čehoslovaci niti celo svojih

Ivan Albrecht:

Na mejl.

(Konec.)

Ker je bil narod, kakor rečeno, odtrgan od vsake kulture, ker mu ni bila nikjer dana možnost, da bi spolnjeval in udeleževal svojo duševnost, je obrnil vso pozornost in svojo moč na materialno stran življenja. Pomennejši Slovenci, ki so bili rojeni na Koroškem, niso imeli z ljudstvom skoro nikake zveze; ljudstvo ni šlo z njimi (in ponemčenjem se ni godilo nič drugače), temveč je romalo svoja izgubljena pota. Čim bolj se bližamo v opazovanju neposredni sedanjosti, tembolj je navedena trditve istina. Glavna in skoraj edina naloga je bila skrb za vsakdanji kruh. Kjer je bilo tega dovolj, se je pričelo takozvano uživanje, ki je bilo zopet prirojeno značaju posameznikov. Eni so šli za častjo. To so bili potem zloglasni oblastniki občin, močotci in samodržci, ki so znali iz ljudskih ran variti denar. Drugi so

iskali razkošja v pohajkovanju in plačji ter v vsem, kar sledi iz tega; pridružili so se jim še tisti, ki niso mogli ali znali z delom dobiti dovolj kruha, oni najbednejši proletarijat, čegar zapuščenost nemo kličje po pomoči. Skrb za materialnost je prešla pri teh poslednjih v obupno, fanatično hlastanje po vsem, karkoli bi jim moglo po njihovem mnenju olajšati življenje. Najbližje sredstvo je bil — alkohol. Koliko se je pilo, kaže ogromno število gostilen in polni žepi gostilničarjev. Med vojno, ko je bila plača draga in je včasih — zlasti žganja — sploh ni bilo mogoče dobiti, so pili ljudje kar en gros vinovico (francosko žganje, Franzbrantwein) ali druge podobne reči, samo, da je bilo nekaj. Drugod po slovenskem pozna ljudska medicina mnogo boleznih, kjer odsvetuje ali celo preprečuje alkoholne pijače, na Koroškem doslej tega še nisem zasledil. Če je dovolj pijače, je vse dobro.

Najboljši človek, ki se čez mero uda alkoholu, živi v nevarnosti, da postane slab; tem opasnejše je pa to za takega, ki ni baš med najboljšimi.

Tudi v tem oziru je rezultat na Koroškem zelo avrn, zlasti med manj premožnimi ljudi. Smisla za duševne vrednote sploh ni. Izvzeti posamezniki so tako redko sejani, da kot izjeme samo potrjujejo pravilo. Pomikanje volje, duševna depresivnost in zaostalost, spremljana pogosto od telesnih napak, to vse se mi zdi posledica alkohola. Zlasti pa eno, namreč skoro popolnoma propast npravnosti.

Da je svetovna vojna ubijala smisel za narodnost, je jasno in drugače sploh ni moglo biti. Če bi tedaj človek naletel v tem oziru na nepovoljne razmere kot plod vojne, bi ne obupal. Toda korenine segajo daleč nazaj v predvojno dobo. Kajti v ljudstvu so že zdavnaj ubili pravi čar za odgovornost. Etiške podlage ni. Edina avtoriteta je bil strah. Ko je ta minil je bilo naenkrat vse v razsulu. Vsi konflikti po prevratu pričajo tako. Zato mislim, da bi niti ne bilo umestno govoriti podrobneje o tem.

Pa tudi če bi prezrl npravnost v splošnem in se omešil na en sam pri-

mer, na spolno življenje, bi naleteli na žalostno sliko, ki priča o razdelanju.

Dolžnost, ki jo človek prevzame z očetovstvom, oziroma materinstvom, je ljudem pogostokrat tuja. Zato tudi tcliko razpadništvo. Starši silijo svoje otroke mnogo prezgodaj k težkemu delu in trgajo s presenetljivo lahkomisljenostjo družinski vezi. Človek, ki živi drugič ali tretjič v »divjem zakonu«, čeprav še hodi njegova prava žena pod božjim solncem ni taka rariteta, da bi je ne bilo mogoče najti. Zenske se v izredno obilnem številu udajajo spolnim izgredom in zabladam, da bi nazvali to skoro z mirno vestjo prostitucijo. Če se vojaštvu rado pohvali, kako se v tem oziru dobro počuti na Koroškem, je to žal le bridka resnica.

Presenetljivo je tudi število nezakonskih otrok. Poznam vas, ki šteje 74 hišnih števil in premore 13 deklet s štiriinajstimi nezakonskimi otroci. Šteta je starost do približno 26. leta. Starjših mater, ki imajo enako nadlogo, je seveda tudi dovolj. Ta deca živi tako zanemarjeno življenje, da

se nekaterim že prav rano pozna telesna in duševna zaostalost, ki se bliža, kretentstvu.

Dovolji Podal sem nekaj kričečih primerov in več za enkrat ni bil moj namen. Iz navedenega mislim, da je razvidno, kako je življenje tam gor bolno in kličje po zdravniku. Za bližnji čas čaka mnogo nalog tihega podrobnega dela. S tem, da vrnemo ljudem jezik, smo storili šele en korak. Treba mu je zdravja in moči. Sicer bi se nam lahko primerilo, da bi se drobili kosi z našega narodnega telesa kljub temu, da imamo svojo lastno državo. Meja mora biti trdna, če hoče biti zdrava celotna državna tvorba. Da je to važno zlasti v naših dneh, je jasno. Kako si mislim tako zdravljenje, o tem pa pri priliki.

**Zahtevajte „Jugoslavijo“
v vseh gostilnah, kavar-
nah in brivnicah!**

